

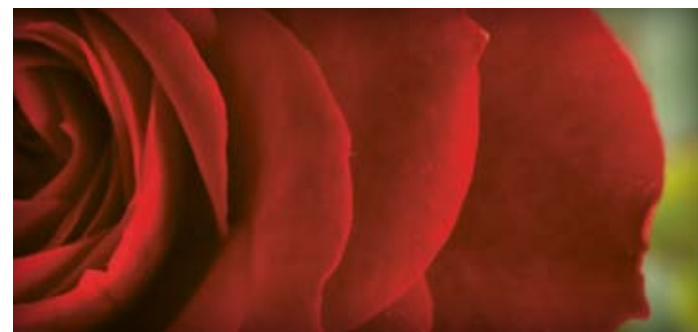

Kuidas muuta Eesti
lastesõbralikuks?

LK 2

Mida teha,
et noored
ei jääks
kodukohta?

LK 6

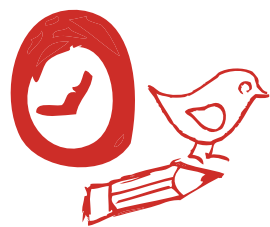
Sotsiaaldemokraat

www.sotsdem.ee • suvi 2013

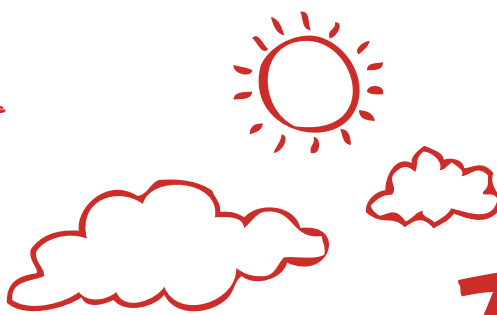
Milline on sotsiaaldemokraatlik Eesti?

Sotsiaaldemokraatlik Eesti on selline Eesti, kus väärtustatakse iga inimest ja tema panust ühiskonda. See on Eesti, mis on äärest ääreni väärt elukohaks olemist. See on Eesti, kus kõigil lastel on võimalused arenguks, olenemata elukohast ja perekonna jõukusest. Sellises Eestis saavad kõik kaasa rääkida ning anda vastavalt oma võimalusele ja saada vastavalt oma vajadusele. Sellises Eestis on kõigil lihtsalt hea elada.

Haridus

Võimetele ja huvidele vastavat haridust väärivad ja vajavad kõik. Sellele kaasa aitamiseks on sotsiaaldemokraatide Eestis lõunasöök ja koolitarbed kõigile õpilastele gümnaasiumi või kutsekooli lõpuni tasuta. Samuti on prii transport kooli ja tagasi ning võimalus käia vähemalt ühes spordi- või huviringis. Tasuta ja kvaliteetne kõrgharidus on kättesaadav kõigile võimekatele ja motiveeritud noortele. Koolikohustuse tõstmine vähendab ka noorte tööpuudust.

Töö ja palk

Sotsiaaldemokraatlikus Eestis on au sees tark töö, siin ei konkureerita odava tööjõuga riikidega, vaid luuakse lisandväärtust. Ettevõtjale pakutakse mõistlikku tegevuskeskkonda ja kvalifitseeritud töötajaid. Nii on võimalik ka palgatasemelt Euroopale järele jõuda. Paindlikumad tööturumeetmed lasevad ühitada pere- ja tööelu.

Lapsed

Sotsiaaldemokraatlikus Eestis ei pea ükski laps riigi silmis ennast teisest ebaolulisemana tundma. Lastetoetus tõuseb kolmekordseks, igale lapsele on lasteaiakoht või hoiuvõimalus ning kõigil on köht täis.

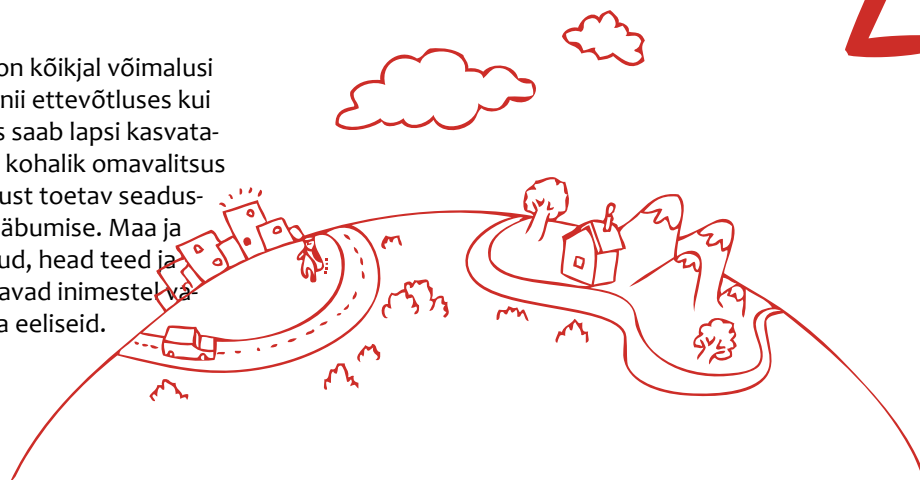
Maksud

Sotsiaaldemokraatlikus Eestis on maksukoormusel oma osa elamisväärse riigi kujundamisel. Tulumaksu maksuvaba osa suureneb, et vähendada väikse ja keskmise palgaga töötajate suhteliselt kõrget maksukoormust. Veidi kõrgem maksuaste rakendub sissetulekule, mis ületab märkimisväärselt riigi keskmist.

Elu maal

Sotsiaaldemokraatlikus Eestis on kõikjal võimalusi normaalseks eneseteostuseks nii ettevõtluses kui ühistegevuses. Igas riigi nurgas saab lapsi kasvata. Tugev maakondlik ja asjalik kohalik omavalitsus ning kohalikku majandustegevust toetav seadusandlus on peatanud maaelu hääbumise. Maa ja linn on omavahel tihedalt seotud, head teed ja paindlik ühistransport võimaldavad inimestel vabalt liikuda ja kasutada mõlema eeliseid.

Läbipaistev valitsemine

Sotsiaaldemokraatlikus Eestis on erakondade rahastamine läbipaistev ning kampaaniakuludel lagi peal. Riigikogu komisjonide töö on avatum ja valija häälel on suurem kaal. Kokku tähendab see raha võimu vähenemist poliitikas.

Sotsiaaldemokraat tutvustab igas lehes ühte SDE piirkonda. Tähestikust lähtudes toob seekordne number lugejateni **Valgamaa** piirkonna tegemised ja plaanid. Järgmisel leheküljel olev intervjuu tutvustab ühe Eesti linna asjalikku sotsist linnapead.

Kas maal on elu?

Kaido Tamberg
Sangaste vallavanem

Nii ehk küsiks Tallinna urbanist ja Harjumaa uusasumi linnastepi elanik. Tarbimisgalopp ja ellujäämise võistlustants eduahnes elumudel is tundub nendes oludes loomulik. Vahel siis üllatumeagi, et on olemas ka muid mudelid. Vanu, häid ja äraproovitud uues moodsas kuues. Noored ärksad Kagu-Eesti kogukonna liikmed on käivitanud projekti „Maale elama“.

Paljud neist on ise nüüd või varem siirdunud peredega linnast maale. Nende iseendaga toimunu on õppematerjal ja veenmisvahend. Et saada selti ja tuua teisigi maale stressist toibu- ma või suisa mentaalselt uuestisündi kogema. Et tulijad saaksid teha oma eluga restart'i ja naudita tekkivat aja ja ruumi uutmoodi suhet.

Maal on ruumi hingele ja ihule. Kõige selle selgitamiseks ja kohaleviimiseks tuleb head mõtet ka turundada. Pakkuda saab oma kogemust, emotsiooni ja hingeõikeid, mida elumuudatus toonud on. Tahame võita sellised hirmud, et maal on igal pool vereimejad putukad, lehmakoogid ja kakerdavad joodikud. Et elekter on ära ja Facebook võib täis saada. Et arstiabi on kaugel ja öösel on õues pinges kiskjad. Selgitame ka seda, et maal on liisaks avatud loodusele võimalikud peaaegu kõik tehnoloogiaühed, mis linnaski. Puuduvad vaid supermarket oma plekist kiirtoidukõhuga ja liiklusummikud.

Maal on hingerahu ja vaikelu ning turvalisem keskkond lastele. Maaelu hurmab vähema halva stressi hulga ja ökotoiduga. Su kass võib jälle pojad saada ja koer on õnnelik.

Selline positiivse häälestamise püüe maaelu suhtes, et tirida osa meist välja võistuelu oravarattast! Ehk tulge maale, kui oskate julgeda võtta oma elus riskivabu riski!

Maiseid mõtteid! ●

Projekti kohta
leiad täpsemat infot siit:
www.maale-elama.ee

Valgamaa – kas ääremaa või Liivima süda?

Kaks aastat tagasi valis Valgamaa piirkond endale uue juhatuse ja siis usaldati ka piirkonna juhtimine Riigikogu liikme Rein Randveri kätte. Sotsiaaldemokraat uuris valgamaalaste tööde tegemiste kohta Reinult ja piirkonna sekretärlt Katre Kikkaselt.

“Piirkonna esimehena pean oluliseks koostööd erakonna liikmetega, samuti uute liikmete värbamist ning toetajaliikmetega tegelemist,” toob Rein prioriteedid välja. Samuti pöörab ta tähelepanu töökorralduslikule poolele. Pidevalt on päevakorral osakondade moodustamine, sest liikmete sisuline töö toimub osakondades.

Reinu sõnul on igapäevaseks suureks toeks noorte, naiste ja vanemate sotsiaaldemokraatide kohapealse ühendused.

Valgamaa piirkond paistab silma

aktiivsete noorsotsidega, kellel on

Valgamaal kaks klubi: Tõrva-Helme

ja Valga.

“Võime julgelt öelda, et Valgamaal on aktiivsemaid noorsotsid, kelle tegevus teeb kohati silmad ette suurematele noorsotside klubidele,” kiidab Katre.

“Oleme tähelepanu suunanud piirkonnas elavate erakonnaliikmete informeerimisele ja kaasamisele. Väga populaarseks on Valgamaa sotside hulgas osutunud erakonna suvepäevad ja Kagu-Eesti ühine jõulupidu,” lisab Rein.

Suured ootused

Rein on kindel, et kohalikel valimistel tuleb parem tulemus kui 2009. aastal, mil saadi maakonnas kolmandana, 14,3 protsenti häältest. Viimastel Riigikogu valimistel võitis sotsiaaldemokraatia Valgamaal 25,2 protsenti valijatest.

“Pooltes Valgamaa omavalitsustes tahame minna kohalikele valimistele ka erakonna nimekirjas või valimisliiduna. Eriti tähtis on meile senisest parem tulemus Valga linnas, kus kandideerib sotsiaaldemokraadist linnapea Kalev Härk,” avab Rein piirkonna eesmärke.

Hetkel käib sotsiaaldemokraatide poolt juhitud omavalitsustes Valgas, Tõllistes, Sangastes ja Helmes töö programmide kallal, inimeste kaasamise ja avalikel üritustel osalemisega. Samuti aidatakse oma inimesi teistes omavalitsustes.

Noored on Valgas juba kaks korda käinud linnarahvalt arvamusi küsimas, on valimisteks valmis ja ootavad järgmisi tänavale minekuid.

Probleemid ühistranspordiga

Valgamaa suureks mureks ja ühtlasi ka rõõmuks on see, et ollakse Eesti mastaabis ääremaa. “Leiame, et oleme Liivimaa süda,” lisab Katre ning nendib, et kahjuks on kogu Eesti elu Tallinna-keskne ning seega on suureks probleemiks ühis-

Valgamaa piirkond

Liikmeid: 270

Sotsid Valgamaa omavalitsuses:

Valga linn

Linnapea Kalev Härk, volikogus kolm kohta 21-st

Sangaste vald
Vallavanem Kaido Tamberg, volikogus üheksa kohta 11-st

Tõlliste vald
Vallavanem Madis Gross, volikogus viis kohta 13-st

Helme vald
Vallavanem Tarmo Tamm, volikogus kaheksa kohta 13-st

Otepää vald
Volikogus kaks kohta 19-st

Tõrva linn
Volikogus üks liige

transpordivõrgustik. “Tõsiasi on see, et täna on meile Riia lähemal kui Tallinn,” selgitab ta.

Üldised mured nagu tööpuudus ja samas ka kvalifitseeritud tööjõupuudus on kõikjal ning nende osas Valgamaa ei eristu.

Katre ütleb, et elatakse moto järgi, et kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab ning miski pole võimatu.

Katre Kikkas ja Muuseumi-hunt Valga-Valka linnapäevadel.

FOTOD: SDE

Piirkonna esimees Rein Randver Valga-Valka linnapäevadel kohalikega vestlemas.

“Valgamaal on sotside eestvedamisel tugevalt käima lökatud rahvusvahelistumine.

Näiteks leiavad Valgamaa sotsid, et transpordiprobleemid ei tohi kellelgi takistada võimalust mujal toimuvatest sündmustest osa saada.

Suurem koostöö Lätiga

Valgamaal on sotside eestvedamisel tugevalt käima lökatud rahvusvahelistumine. Näiteks õpivad Valgamaa Kutseõppekeskuses ka Läti noored (läti keeles) ning samuti saab Valka Kunstikoolis õppida eesti keeles.

Samuti soositakse Valgamaal kohalike omavalitsuste koostööd. Toimuvad ühised arutelud maakonna arengu teemadel, aset on leidnud erinevad kohtumised Valga ja seda ümbritsevate valdade juhtide vahel. Näiteks Valga Muusikakoolis on võimalus õppida kõigil ümberkaudsete valdade noortel ja seda pearahamaksuga jagelemata.

Katre usub, et sotside toetajaskonnal on Valgamaal veel kasvuruumi, nii nagu üle Eesti, peamiselt 20-30 aastaste noorte seas.

“Kuna see on noorte kõige aktiivsem eluperiood, pole nad tavaliselt sel ajal oma kodukohaga nii tugevalt seotud. Paljudel on lootus kadunud ning pigem vaatavad nad välismaa, kui kodukoha poole,” kurdab ta. ●

Loe lisaks: Valgamaa noorte soovitud toredaks asjaajamiseks, lk 6

Kalev Härk – linnapea, kes usub inimlikku lähenemisse

Sotsist Valga linnapea Kalev Härk peab linna arengus oluliseks ka kogukonna panust. Sotsiaaldemokraat uuris temalt nii töö, hobide kui kohaliku elu-olu kohta.

Millega oma igapäevatöös peamiselt tegeled?

Motiveerin inimesi Valga linna hoolivamaks ja ettevõtlikumaks looma. Töö käigus püüan võrdset leida aega linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamiseks ning kogukonna ergutamiseks uute ja huvitavate ideede elluviimiseks.

Milline on kõige liigutavam osa sinu tööst? Heas mõttes liigutavad siirad ja lahendusi pakkuvad inimesed. Halvas mõttes tekitab südamevalu, kui pere peab Eesti vildaka regionaal- ja majanduspoliitika tõttu otsima endale tööd ja elukohta väljastpoolt oma riigi piire.

Kelleks tahtsid väiksesa saada?

Lapsena detektiiviks ja kooliõpilasena inseneriks.

Kes on sind elus kõige rohkem inspireerinud?

Inimesed, kes on suutnud raamist välja mõelda ja strateegiliselt edu planeerida. Mulle meeldivad inimesed, kes suudavad ka rasketes olukordades säilitada rahu, ja samas mitte kõrvale kalduda esialgsest eesmärgist. Üks sellistest on kindlasti mu isa.

Kes on su lemmikkirjanik?

Jaak Kross või August Gailit või Anton Tšehhov. Viimasel ajal naudin Isaac Asimovi loomingut.

“Mulle meeldivad inimesed, kes suudavad ka rasketes olukordades säilitada rahu, ja samas mitte kõrvale kalduda esialgsest eesmärgist.

Milline on sinu pühapäevahommik?

Kui päevakava lubab, siis kaks tassi kohvi ja natuke muusikat äratuseks. Sageli tuleb valmistuda avalikeks üritusteks või teha koduseid toimetusi, mis tihedalt, sageli hilliste õhtutundideni venivatel tööpäevadel tegemata on jäänud. Unistuste pühapäeva hommik algab sellest, et äratuskell ei tirise...

Ilma milleta ei möödu ükski sinu päev?

Lastega suhtlemiseta. Jälgin ka päevauudiseid ja katsun igal päeval midagi lugeda.

Millised on sinu hovid?

Osalen jõudumööda rahvaspordiüritustel, kus sõidetakse rattaga, joostakse maastikul või mängitakse võrkpalli. Olen Kaitseliidu Valga üksikkompanii pealik, kuid kahjuks praegune ametikoht ei luba

FOTO: HELE HELETÄHT

Linnapea peab valmis olema kohtumiseks rahvaga ka rockbändi saatel.

anda sedavõrd palju energiat kaitse- seliitlasena, kui süda sooviks. Ot- sin alati midagi uut, ja uueks hobiks on rahvatants, millega seoses on sel aastal eesmärgiks osaleda Läti laulu- ja tantsupeo program- mis. Meeldib jälgida jalgpalli telest ja saalis kaasa elada Eesti korvpalli meistriliiga kohtumistele, kui mängimas on Valga/ Maks&Mooritsa võistkond.

Milline on sinu unistuste reis?

Minu unistuste reis on kindlasti ees. Kõige tähtsam on tore seltskond, mis meeldib teisejärguline. Unistan reist, kus saaksin unustada kalendri ja töö.

Mis on sinu suurim hirm?

Isiklikus võttes, et lastega midagi ei juhtuks. Laiemas plaanis, et rumalad inimesed ei pääseks kodukohas võimaluse.

Mida armastad oma kodukandi juures kõige enam?

Rahulikku linnaruumi. Elu piiril annab kaks korda rohkem võimalusi erinevate suundades. Valgas on ideaalilähedane elukeskkond laste kasvatamiseks ja isiklikuks arenguks. Kõik on siin võimalik, sõltub ainult iseenda pealehakkamisest.

Mida saaks riik teha, et elu Valgamaal parem oleks?

Kohalik omavalitsus peab saama rohkem vabadust ja vastutust ning tugevama tulubaasi. Olen kindel, et kohapealne täisväärtuslik demokraatia toob palju inimlikuma lähenemise nii linnaruumi kui majanduse arendamisse. Eesti on totaalselt üle tsentraliseeritud ja see on viimas meid kohalikul tasandil letargiasse ja käegaloomise meeleoludele.

Kui sa saaksid midagi Eesti elus nüüd ja kohe muuta, siis mis see oleks?

Kõigile inimestele väärikas töö ja tasu. Kohaliku omavalitsuse kaudu suunata riigi tulude osakaal peaks olema vähemalt 50 protsenti. Igal lapsel

Kalev Härk ja Meeli Tuubel linnakodanikele sotsiaaldemokraatiat tutvustamas.

peab olema keegi, kes temast hoolib ja teda kasvatab.

Millal ja kuidas sattusid sotside ridadesse?

Kolm aastat tagasi tegin lõpliku otsuse head sõprade innustusel, kuid sotsiaaldemokraatlikke toekspidamisi olen pidanud sobivaks juba üle kümne aasta.

CV

Nimi: Kalev Härk

Haridus: kõrgem, TTÜ sotsiaalteaduste magister

Pere: vabaabielus, kaks tütart ja poeg

Töö: Valga linnapea

Hobid: sport - jalgrattasõit, võrkpall saalis ja liival, jooks; heategevus Lions klubis, vabatahtlik tegevus Kaitseliidus, rahvatants, lugemine

Viimase aja lemmiktsitaat: Naeratage ja maailm naeratab teile vastu.

FOTO: SDE

Kas sa arvad et Eesti ühiskond on sotsiaaldemokraatia jaoks valmis?

Jah. Eesti ühiskond on aru saanud, et stabiilne ja ühtlane tööjõuturg ning igaühe võime osaleda majandustegevuses ettevõtja või tarbijana eeldab jõulise- mat riigi tegutsemist. Inimesed on muutunud hoolivamaks ja pragmaatilise- maks. ●

Mina. Mina jään!

Maikuus toimunud Noorte Sotsiaaldemokraatide kongressil anti ka "Mina jään!" kampaaniale avalöö

Elis Tootsman
NS president

Koolid sulgevad üksteise järel uksi viies endaga ka kohaliku eluvaimu. Huvihariduse võimalused maapiirkondades on kesised, need on paremini kättesaadavad vaid rikkamale elanikkonnale. Väiksemate kohtade kultuurikeskuse rolli on haaranud kohalik pood, mida ähvardab sulge-

mine. Kohalike elanike arv väheneb ja väheneb...

Noored on olevik

Seisame silmitsi olukorraga, kus noorte väljaränne maakonnakeskustesse, suurlinnadesse või halvimal juhul välismaale jätab tühjaks meie väiksemad asulad. Kohad, mida veel mõned aastad tagasi lõbustas laste naer, kogukondlik ühtekuuluvustunne ja noored pered, kes valisid elukohaks just turvalise ning koduse aleviku. Prseguseks ei ole sellest enam palju alles jäänud.

Noorsotside kohalike omavalitsuste volikogude valimiste kampaania kannab nime "Mina Jään". Kampaania sõnumi

taga peitub lihtne valem: meie, noored, jääme oma kodukohta ning ei lahku sealt ka aastate pärast. Me jääme, et tuua tagasi see eluvaim ja sära, mis on pisikestelt maapiirkondadelt ära võetud. Me jääme, et mitte ainult vinguda halbade tingimuste üle, vaid panna ka käsi külge ja muuta. Noored ei ole mitte ainult tulevik. Me oleme siin ja praegu, täna ja homme. Seega, mida me ootame?

Otsime sotsiaalseid liidreid

Noored Sotsiaaldemokraadid tulevad igas maakonnas välja oma kandidaati- me, kelle ettevalmistuseks ja silma- ringi laiendamiseks oleme tööle pan- nud sotsiaalse liidri akadeemia. Tegu

“Me jääme, et mitte ainult vinguda halbade tingimuste üle, vaid panna ka käsi külge ja muuta.”

on üritustega, kus räägime omavalit- suste toimimisest, probleemidest nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil, arutleme ning visioneerime.

Et ka sotsiaalmeedias olemas olla, valmistame videoklippe, kus tutvusta- me oma kandidaate ja sõnumeid, mil- lega valimistele läheme ning kampaan- uia üldlugu. Samuti toetame oma kan-

didaate mentorlusprogrammiga, et pakkuda tuge neile noortele, kes lähe- vad sellel aastal esimest korda valimis- tele välja. Mina olen üks neist.

Head mõttekaaslased, kutsun teid üles märkama! Märkama andekat noort, kelles leidub tahtmist ja valmis- olekut kandideerida kohalike omava- litsuste valimistel. Märkama noort, kes ei lahku oma kodukohast esimese ta- gasilöögi tõttu, vaid jääb, et muuta. Me ootame enda sekka neid julgeid, kes soovivad 2013. aastal väljakutseid ja eneseteostust. Minu e-mail on elis@noorsots.ee, kuhu on oodatud vihjed ja kontaktid nende noorte kohta, kel- les näete tulevikku. Märkame! ●

Valgamaa noorsotside saladused

Valgamaa tublid ja aktiivsed noored NS Valga ja NS Tõrva-Helme klubides annavad kaheksa soovitus, kuidas teha ägedalt kohalikke noorteaegu.

1. On vaja ägedaid noori, kes on särasilmsed ja motiveeritud. Kõige ägedamad on loomulikult Valgamaa noored, seega võib meid alati igale poole (appi) kutsuda. Kui on võimalus, siis tuleme!

2. Oluline on idee! Eriti oluline on see, et ideed ja tegevused oleks noorte enda poolt või nendega koos välja mõeldud, läbi arutatud.

3. Tuleb paika panna eesmärgid – koos noortega! Kui noor ei tea, miks midagi tehakse, siis pole üldse mõtet seda teha. Igale tegevusel peab olema konkreetne eesmärk.

4. Enam ei ole see aeg, kus laps räägib siis, kui kana pissib. Kõik peavad tundma end kaasatuna! See tagab noortes nii motivatsiooni kui ka julguse.

5. Kasvav organism vajab energiat. Noori tõmbab alati kohale see, kui saab

Valga ja Tõrva-Helme noorsotsid koos Läti-Valka kamraadidega Balti põllumehi toetamas.

suüa. Tegelikult ka. Seda näitab aasta- tepikkune kogemus. Küpsised, kommid, šokolaad, friikartulid, küüslauguleivad, mahl jms läheb alati kaubaks. Eriti kui tegu on õhtuse ajaga. Samuti võib noori alati lisaks heale sõnale, tänukirjale või -meenele, tänada söögiga.

6. On oluline, et ägedatest kohalistest noorteaegadest teaks võimalikult palju noori. Seetõttu on oluline kaasata teisi noorteorganisatsioone. Just nendes kogunevad alati kodukoha kõige aktiivsemad noored, kellel on vastavad teadmised ja kogemused, mida jagada. Väike avalik saladus: ka paljud meie enda noored osalevad teiste or- ganisatsioonide ja osaluskogude töös.

7. Peab toimima hea koostöö kohali- ku noorsotside klubi ja SDE piirkonna vahel. Nõnda liiguvad hästi info, tead- mised, kogemused.

8. Ning viimane, kuid mitte vähem tähtis punkt on usaldus. Mitte midagi pole võimalik hästi ja ägedalt teha ilma usalduseta. Noored peavad usalda- ma üksteist, oma liidreid, piirkonda ja loomulikult ka vastupidi. ●

Loe lisaks: Valgamaa piirkonna tegemised, lk 4
Katrin Kikkas, NS Valga klubi esimees, SDE Valgamaa piirkonna sekretär.

Milleks meile piirileping Venemaaga?

Jevgeni Ossinovski
Riigikogu liige

Vaatamata erimeelsustele on Eesti suhted Venemaaga aegamööda ent stabiilselt arenemas heanaaberlikus võttes. See võimaldab otsida lahendusid aja jooksul kuhjunud poliitilistele probleemidele, mis pidurdavad nii riikidevahelist kaubavahetust kui ka turismi.

Eelmisel kuul oli Riigikogu väliskomis- joni delegatsioon visiidil Moskvast. Ku- na enne seda käis meie parlament Moskvast 2004. aastal, siis on kohtu- misi Venemaa pealinna juba jõutud nimetada nii ajaloolisteks kui läbimur- delisteks. Tegelikult taastub meil liht- salt konstruktiivne tõine kontakt naabrite vahel, mis võimaldab tulevi- kus liikuda ka praktiliste küsimuste la- hendamise suunas.

Piirileping jäi jõustumata ning küsi- mus langes tervelt kaheksaks aastaks päevakorrast välja. Olles taastanud parlamentaarse dialoogi Venemaa par-

Lüüme koostöö suunas

Pole saladus, et põhiliseks arutelu- teemaks kohtumistel Moskvast oli piirileping. Mäletame, et 2005. aastal kahe riigi välisministrid allkir- jastasid vajalikud lepped, ent Riigi- kogu lisas ratifikatsiooniseadusse kurikuulsa preambuli, misjärel kut- sus Venemaa oma allkirja lepingult tagasi.

Eesti delegatsiooni kohtumine Föderatsiooni Nõukogu väliskomisjoni esimehe Mihhail Margeloviga Moskvast. Vasakult paremale: RK väliskomisjoni liige Vladimir Velman, väliskomisjoni esimees Marko Mihkelson, Mihhail Margelov, EV suursaadik Moskvast Jüri Luik, väliskomisjoni liige Imre Sooäär ja Jevgeni Ossinovski.

Piirileping jäi jõustumata ning küsi- mus langes tervelt kaheksaks aastaks päevakorrast välja. Olles taastanud parlamentaarse dialoogi Venemaa par-

“Lahenduseks ei saa olla dialoogist loobumine, mis sünnitab mõlemal pool müüte ja arusaamatusi.”

lamendi ülemkojaga eelmisel aastal, püüdsime vältida eelmise korra vigu ning piirikonsultatsioonid algasid se- dapuhku Riigikogu kõikide fraktsioo- nide ning demokraatide ühenduse konsensusliku avaldusega, et mõle-

maid pooli rahuldava piirilepingu teks- tini jõudmise puhul ratifitseeritakse see ilma täiendavate deklaratsioonide- ta. See seisukoht on kinnitatud ka SDE programmis juba aastaid tagasi.

Mõistagi ei tohi Eesti õiguslik järje- pidevus kuidagi küsimuse alla satu- da, ent kaks kümnendit taasiseseis- vust ning EL ja NATO liikmelisus on meie rahvusvahelise tunnustuse piisa- vaks garantiks, mistõttu ei pea me ka- hepoolsetes lepingutes üle kordama, et oleme siiski iseseisvad ja suverään- sed. See on iseenesestmõistetav.

Praktiline kasu lepingust

Olles leppinud jahedate poliitiliste su- hetega Eesti ja Venemaa vahel viimas-

tel aastatel, on tihti küsitud: aga mil- leks meile üldse piirilepingut vaja on, kui otsest tulu sellest ju ei tõuse ning piiriületus toimib ka suuremate prob- leemideta?

Esiteks, igasuguste heanaaberlike suhete aluseks on kahepoolse lepingu- ga legaalselt fikseeritud piir, mis kin- nitab territoriaalsete nõudmiste puu- dumise poolte vahel. Teiseks, ratifit- seerimisprotsessi liiva jooksmine 2005. aastal kahjustas oluliselt usal- dust Eesti ja Venemaa vahel, mis on mõjutanud kõikide teiste küsimuste käsitlemist, mis ei ole piirilepinguga üldse kuidagi seotud.

Näiteks, alates 2004. aastast ootab Venemaa parlamendis ratifitseerimist topeltmaksustamise vältimise leping, et seda mõistavad ka teised erakon- nad. ●

Kohalikud valimised sügisel

Andres Anvelt soovib Tallinna linnajuhtimise ausaks muuta

Pealinna sotsid otsustasid, et Sotsiaaldemo- kraatliku Erakonna Tallinna linnapeakandi- daat sügisestel kohalikel valimistel on Andres Anvelt.

Anvelti kinnitusel tuleb ühe partei ainuvõim asendada Tal- linnas ausa ja demokraatliku linnajuhtimisega. "Sotsiaal- demokraatide eesmärgiks on üheparteilise linnajuhtimise murdmine ning elanike ja kodanikuühenduste tegelik kaa- samine linna igapäevaelu korraldamisse," lausub Anvelt.

Sama oluline on Anvelti sõnul riigi ja Tallinna vahelise vas- tasseisu lõpetamine ning dialoogi taastamine. "Aastaid kest- nud keskviimu ja pealinna vastandumisest on Tallinn ja tema elanikud vaid kaotanud. Linna arengule aitab kaasa koostöö, mitte vastastikune äratemine ning süüdistuste pildumine," lausub sotsiaaldemokraatide Tallinna esinumber.

"Tallinna linna juhtimise korda seadmine on täna olulisem, kui kunagi varem. Andres on selleks ilma igasuguse kahtlusetä õige mees," lausub Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees Sven Mikser.

Andrese täpsema eluloo leiab aadressilt: www.andresanvelt.com/minust.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna Tartu linnapea- kandidaat on Heljo Pikhof

SDE Tartu piirkonna üldkogu valis ülikooli- linna linnapeakandidaadiks ja kohalike valimiste esinumbriks Heljo Pikhofi.

"Sotsiaaldemokraatidel on Tartus kõrged sihid, me läheme oma esindatust volikogus vähemalt kaheksordistama. Me ei karda esitada väljakutset Tartus väga pikalt võimul olnud Reformierakonnale. Ühe erakonna liigne domineerimine on toonud kaasa teatava stagnatsiooni," ütles Pikhof. "Sotsiaal- demokraadid muudavad linna juhtimise avatumaks ja enim kaasavamaks. Tartu vajab muutusi, kindlasti ka suuremat sidusust ja hoolivust. Samuti peavad paranema linna ja üli- kooli suhted."

Piret Hallik-Sass soovib Pärnu heaolulinnaks arendada

SDE Pärnumaa piirkonna juhatus kinnitas Pärnu linnapeakandidaadiks ettevõtja Piret Hallik-Sassi.

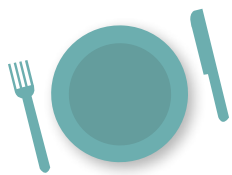
Piret Hallik-Sassi sõnul on tal kindel soov arendada Pärnu heaolulinnaks, kus on võimalik pakkuda pärnakatele väärt elukeskkonda.

"Meie sihiks on terviklikult arendatud linn, kus lähtutakse linnaelaniku vajadustest kogu tema elukaare vältel," ütles Hallik-Sass. Tema kinnitusel tuleb Pärnu linnajuhtimises tõsta fookusesse ka tööhoive suurendamine, mis tähendab tihedamat koostööd nii riigi kui kohalike ettevõtjatega.

"Tuleb pingutada selle nimel, et riiklikud töökohad ei koonduks vaid Tallinnasse. Atraktiivne elukeskkond on alu- seks uute ja innovaatiliste töökohtade loomiseks just Pär- nusse," märkis sotsiaaldemokraatide linnapeakandidaat.

"Pärnu inimesed teavad Piret Hallik-Sassi kui tugevat naist. Tema teeb, et, et pärnakad ja linna küllalised saavad osa to- redatest kultuuri- ja spordiüritustest. Pireti eestvõttel toimus hiljuti juba kolmandat korda Pärnu jääfestival," kommenteeris SDE Pärnumaa piirkonna esimees Marianne Mikko.

Retsept

Krimmitatari lambalihasupp – ŠURPA

Lammas on ainus päriselt mahetoitu sööv lihaloom, mistõttu on lambaliha kõikidest lihaliikidest parim – õrn, peenekiuline ja kergesti seeduv. Lambaliha maitset kajastub looma kasvuregioon (toidulaud), tapajärgne laagerdumine ja loomulikult vanus. Kõige maitavam on hilissuvine ja sügisene talleliha – loom, kes on suve läbi karjamaal rohtu söönud. Et lambaliha täielikult nautida, peaks oskama kasutada õigeid maitseaineid ja liha õieti valmistada. Siinkohal üks krimmitatarlastelt pärit supiretsept.

Eeldused:

Šurpa sarnaneb oma iseloomult uhhaale, mida ei saa valmistada kodus gaasipliidil, sest siis poleks see mingi uhhaa, vaid lihtsalt kalasupp. Nii on ka šurpa valmistamiseks tarvis lõket, malmpada ja mõistagi head seltskonda.

Liha valik:

Kõige parem on omada oma naabrimeest või peretuttavat, kes lambaid kasvatab ning teada annab, kui plaanis loomatapp. Nii saad alati värskeima lihatüki parimas vanuses loomalt. Kui siiski pead liha ostma, siis mine turule ja katsu leida hea väljanägemisega värske talleliha. Parimad osad on kaela- ja kintsuliha. Mitte mingil juhul ära kasuta sügavkülmutatud liha, see süüa ei kõlba. Kogus sõltub seltskonna ja paja suurusest, 3,5 liitri supipuljongi kohta kulub kilo liha.

Turulkäik:

Ega ketipoodidest šurpa materjale saa, seetõttu kuulub retsepti hulka kindlasti ka turulkäik. Osta värsket kartulit, porgandit, mugulsibulat ja küüslauku. Maitserohelisest tilli ja peterselli ja kindlasti kinzat (ametlik nimi koriander, aga turumüüjad tunnevad seda kinza nime all). Veel vajad päristomateid. Neid saab turult alates kesksuvest. Kui pole, kasuta tavalist maitsestatamata tomatipastat (mitte ketšupit ega valmiskastmeid) Ah jaa, natuke võid varu ka.

Kuivmaitseainetest vajad musta pipart ja söögisoola. Kasuta kõige tavalisemat purustatud pipart, veelgi parem on see koheselt veskis purustada. Parim sool on jäme keedu-sool. Ära kasuta joodi-, kaali- ja muid ilusoolasid, need söögitegemiseks ei kõlba.

Valmistamine:

* Eemalda terava noaga lihalt rasv (ära viska minema) ning lõika liha parajateks 4–5 cm läbimõelduga tükkideks. Puhasta ja pese aedviljad, pane lõkkele pott veega, et keev vesi oleks alati vajadusel käepärast.

* Pane malmpada tulele ning sulata seal kõigepealt äsjaeemaldatud lambarasv. Seejärel aseta patta lihatükid ja pruunista need korralikult. Kalla samasse peale keev vesi ning viska vette paar-kolm tervet porgandit ja sibulamugulat.

* Keeda õrnal tulel kaks tundi.

* Keemise ajal tegele söögilaua ettevalmistamisega, sest šurpa peab olema ka esteetiliselt maitsev. Kaasas võiks olla laudlina, supi jaoks suurem kaanega kauss, eraldi kauss liha jaoks, maitserohelise jaoks väiksemad kausikesed. Söömiseks ikka pärislusikad ja supikausid. Hoidu võimalusel ühekordsetest plastnõudest. Aseta lauale ka teravamad adžikat – mõni soovib tulisemat toitu.

* Veel jääb aega puhastada porgand ja kartul. Porgand tuleb viilutada, kartul lõigata parajateks tükkideks. Puhasta ka sibul ja küüslauk ning haki petersell ja till eraldi kausikesse laual.

* Võta keevast pajast välja ärakeenud porgandid ja sibulad (viska minema). Pane patta kõigepealt viilutatud porgand.

* Lõika tomatitele terava noaga alumisse otsa ristike, aseta tomatid korraks keevasse vette, seejärel võta välja ja koori ära. Purusta kooritud tomatid käte vahel ja viska pihkujääv mittekõlblik osa minema. Ära kasuta köögiveskit, sest see purustab ka maitsetu varreosa. Sulata eraldi pannis või kopsikus või ning prae selles hakitud sibul ja küüslauk. Lisa tomatiplõga, hakitud kinza ja lase podiseda mõni minut. Seejärel kalla supipotti.

* Lisa potti tükeldatud kartul, maitsesta supp soola ja pipraga ning lase keeda kuni kartul on pehme.

* Tõsta supist välja liha, aseta kaussi ning puista üle peterselliga. Supp kalla supikaussi ning sulge kaanega.

Söö kohe, sest šurpa kõlbab vaid tuliselt.

Rein Org.

Valgamaa omavalitsusteliidu tegevjuht

Bussiga üldkogule

Saaremaa

7.00 Kuresaare bussijaam
7.15 Pihltla vallamaja

Kontaktisik: Katrin Perova- 58 55 7861

Pärnumaa

8.30 Pärnu Teater Endla parkla
9.10 Märjamaa Statoili tankla

Kontaktisik: Kaja Must – 56 62 6606

Ida-Virumaa

06.15 Narva - Jõesuu Maxima
06.30 Narvas Geneva ees
06.55 Sillamäe bussijaam
07.30 Jõhvi Selver
07.50 Kohtla-Järve Prestone
08.25 Kiviõlis Viru bussipeatus (Swedpanga juures)
08.45 Sonda bussijaam

Kontaktid: vene keeles, Anna Krainik, telefon 56 22 3812, eesti keeles, Aili Ilves, telefon 53 45 7534

Lääne-Virumaa

7.45 Rakke bussijaam
7.55 Väike-Maarja keskvaljak
8.30 Rakvere bussijaama taga olev parkla
8.40 Moonaküla bussipeatus
9.00 Kadrina bussijaam
9.20 Tapa keskvaljak

Kontaktisik: Reeli Reimann – 53 32 8400

Võru-Põlva-Tallinn

6.30 Võru linn, kiriku plats (Jüri tn 9)
7.00 Põlva linn, Edu keskuse parkla (Kesk tn 39)

Kontaktisik: Külliki Mattus 50 86 341

Valga-Viljandi-Tallinn

6.50 Valga linn, Valga maavalitsuse ees (Kesk 12)
7.20 Tõrva linn, Kevade keskuse parkla
8.10 Viljandi, bussijaam (Ilmarise 1)
8.35 Võhma, kultuurikeskuse parkla kell
8.50 Imavere, bussipeatus
9.00 Koigi, bussipeatus

Kontaktisik Anne Viira 53 31 3081

Tartumaa-Paide-Tallinn

7.20 Tartu, Vanemuise alumine parkla (Üli-kooli tänaval)
8.40 Paide, Kultuurikeskuse parkla (Pärnu tn 18)

Kontaktisik: Katrin Kare 51 02 621

Tartu-Tallinn

7.20 Tartu, Vanemuise alumine parkla (Üli-kooli tänav)

Kontaktisik: Katrin Kare 51 02 621

Jõgevamaa

7.00 Mustvee - Bussijaamas
7.15 Torma - Teemaja juures
7.25 Voorel - Aktiviseerimiskeskus
7.40 Palamuse - Rahvamaja juures
8.05 Jõgeva linn - kesklinnas
8.35 Põltsamaa - Selveri parklas

Kontaktisik: Jüri Morozov 50 98 521

Teated

Noorsotsid alustavad Sotsiaalse liidri akadeemiaga. Osalema on oodatud noored üle Eesti ka väljapoolt noorsotse.

Millal: 25.-26. mail

Kus: Viljandimaal, Võrtsjärve ääres.

Lisainfo: www.noorsots.ee/liidrid

Ristsõna

	Nii Navesti kui Põltsamaa jõe endine nimi	Aktusesaal	Lõunamaine puu	VASTUS	...nuhtlus	Tasa!	What ... your name?	Volt	SDE eksminister ... Padar		Elektroonikafirma
Soome president 1946-1956				○						Ehk Audlatur et ... pars (kuula ära teine pool)	
SDE liikmete vahelisi vaidlusi lahendav organ				○				Maasse löödud kepp Peenike ... (lapsed)			
Nurjatus				○			SDE eksminister Vanas eas				
Suur tihe (okas)mets				○	Jahi tõstetav kiil Endine maletaja						Naiskogu Kadri president
Aasta	Väävel- Osakaupa			○		Uraani kaaslane Lumionn					
Osavõtja Millegi ees olev ala				○					Raadium Armeenia suurim järv		
Esmalt				○				Ajaühik (lühend.) Sport-sõiduk			
Maakoore granitiidikiht				○	... keel, tige meel (vanasõna) ... Vabbe					Anno Hiiu naise peakate	
He, she, ...			Riia linna läbiv jõgi Hull	○							Iiri Selts
"... marmortahvil"				○		Kõigiti Reaumur					
Einstein		Armastusjumal Sõna-kuulmatu		○			SDE juhatause liige				
Meheniimi Esimesena sündinud laps				○							
Ehk (vanasti)				○							
SDE fraktsiooni ase-esimees Riigikogus				○							
Aina, üha				○							
"... ja kevad" (A. Kivirähk)				○							
Läti Selts			C naaber Puu (inglise k.)	○	VASTUS jätkub	Aga, kuid	Monsieur	mi-bemoll	Limased seemned	SDE fraktsiooni liige Riigikogus	SDE Tallinna linnapea-kandidaat
Veregrupp		Alevik Pärnumaal SDE peakontor asub Tallinnas ... tänaval		○	○						
Vabandust! (prants. k.)				○	○		Pesemis-koht Suusk (inglise k.)				
Inglise k. isikuline asesõna				○	○		Järjest. tähed Eoskott				
Šveitsi rahvuskangelane Mittekiriklik				○	○	... Vilgats Baarium					
Isiklik rekord			Ilutaim ...pool (ekseem)	○	○					Laupäev Nospel	
Juurde panema				○	○		Saksa filosoof (1724-1804) Järjest. tähed				
Meeter		Ese Tööriist		○	○	Vana väeti inimene Pertsept-sioon				...stop	
"... kolme apelsini vastu"				○	○				Nõnda-nimetatud 1500.		
Poola ulme-kirjanik (1921-2006)			Egiptuse Araabia Vabariik Ruteenium	○	○		... Zedong 2 x täht				
Himur				VASTUS jätkub Tesla	○	○	○	○	Lämmastik		
Tarbetu						V naaber			EESTI RAHYA RISTSONAD RISTIK		

Jõgevamaa sotsiaaldemokraadid telgiga väljas

Millal: 25. mail kell 9-15

Kus: Jõgevamaa Kevadlaadal
Lisainfo: Pille-Riin Raudsepp, Jõgevamaa ja Tartumaa koordinaator, GSM: 55592504, pilleriin. raudsepp@sotsdem.ee

Tabivere sotsiaaldemokraadid telgiga väljas

Millal: 29. juunil

Kus: Raigastvere külaplatsi avamisel Tabivere vallas, Jõgevamaal
Lisainfo: Sirje Simmo, SDE Tabivere osakonna esimees, sirje.simmo@emu.ee, Tel: 53 304 792

Tartu sotsiaaldemokraadid telgiga väljas

Kus: Tartu kesklinnas

Millal: 1. juunil

Lisainfo: Marika Saar, Tartu koordinaator, 5227013, 7300540; marika.saar@sotsdem.ee